

A decorative illustration on the left side of the page. It features a crown at the top, with two birds (possibly ducks or geese) facing each other. Below them is a shield with vertical stripes. The entire emblem is surrounded by ornate floral and leaf patterns. The word 'Catalunya' is written in a large, black, gothic-style font across the top, and 'Artística' is written in a similar font below it.

Catalunya Artística

REGALOS del present número:

Octau folletí del popular drama

LO FULL DE PAPER

(PERE A. TORRES).

Primer de la preciosa novela ilustrada

LLUYTA DOMÈSTICA

(KINDEL, traducció de BORI Y FONTESTÀ).

Núm. 30.

15 céntims.

ANY II.

BARCELONA, 3 JANER 1901.

NÚM. 30.

Director: J. Nyné Rabell.

Administrador: Bartomeu Lloró.

BARCELONA MONUMENTAL. — PORTA ANTIGA DEL SALÓ DE CENT.

Deu els quart.

Que tal los hi han probat las festas? Bé! Me'n alegro: que sigui per molts anys.

Endemés un servidor es l'encarregat de ferla petar una estona ab vostés cada setmana, y aquí'm tenen, empatriarcat á la entrada de la revista, desitjós de fer coneixensa ab tots els que traspassin el llindar de la porta.

Vostés s'estranyarán sens dupte de la novetat, però rumiantho bé, veurán com un servidor hi feya falta. Una casa sense porter ni diu, ni fa respecte. No s'han ficsat quina patxoca hi fan aquells homenassos, que sembla que Deu hi era posat per ferlos la pasta d'un parell dels homes corrents, engalonats de per tot arreu y més tiesos qu'un rave al portal de las casas bonas? Donchs l'amo de la *Revista*, veyent qu'aquesta s'anava enfilant com un carbassé y que si no li ve cap encuantra pujará molt per munt, va fe'l determini de posar porteria y m'ha llogat á mi per tenirla compte.

Ja'ls hi contaré, ab tots els ets y uts, com va anar la feta.

El senyor Director,—una bella persona; una mica ficsat á la seva, però, pel demés, sols te per alabar. No'l coneixen? Es un bon senyor, petitonet, grassonet, ab bigoti y barbata, els cabells tirats endarrera, com si un bofarut de vent fos l'encarregat de pentinarlo... Ben segur que no'n coneixen d'altri.—Donchs l'altre dia, sapiguent qu'un servidor se trobava sense feyna,—res; gangas de las guerras y trifulgas passadas; l'altra setmana va fer set mesos que m'estaba plegat de brassos:—Donchs tornanthi, sapiguent qu'estaba en vaga, va enviarme á cercar y va dirme:

—Joseph,—un servidor es diu Joseph, per tot lo que'ls hi convingui;—Joseph, vos faig á sapiguer que la *Revista* va creixent com un bé de Deu.

—De veras? Donchs miri; ja ho tenia pronos-

ticat. Aixís que la vaig veure, vaig dir á la de casa:—Vet aquí una criatura que dintre poch temps será un bon plansó de noya.

—Y no us váreu errar. Avuy per avuy es una minyona més ben plantada qu'un roure y bonica com un pom de flors.

—Deu li conservi molts anys. Però veu, me sembla que no la fa rumbejar com li escauria. Ey! no s'ho prengui á mal: un hom'ho diu per bon fi. Vol que li digui? Las noyas, per bonicas y xamosas que siguin, ningú las hi diu bestia que fas aquí, si no van guarnidas ab cintas, farvalans y el demés ringo-rango.

—Teniu rahó que us sobra. Tant es aixís qu'estich disposat á fermen la derrera pesseta perque vagi ab tot el rumbo que li pertoca.

—Fará molt santament.

—Y de primer entuvi he determinat posar porteria á l'entrada.

—Molt ben pensat. Un porter lluheix la casa. Es com si diguessim un nunci que va cridant com se troba la bossa del amo. Entrada sense porter, ó l'amo es molt rata, ó no te diners. Ja veurá com aixís que tingui un home engalonat á la porta tot el sant dia será una professó feta de gent que vindrá á preguntar per la noya.

—Veig que som d'un mateix parer y m'en alegro, perque havia pensat ab vos per aquesta plassa. ¿Qué m'hi diheu? us agrada l'empleyo?

—Home, li estimo que s'hagi recordat de mi, però... ja veurá: tot li va que no tinga massa feyna; perque com un hom se fa vell...

—Feyna? Mireu: la vostra obligació, será tan sols, xarrotejar una estona cada setmana ab tot'hóm qu'entri y us pregunti. Res: cuestió solsament d'enterause del que passi y contarho á la bona de Deu. Me sembla que no hi arrufareu el nas á'n aixó, oy?—Y el grandíssim poca pena, al dir las darreras paraulas va ferhi una rialleta!... com que'm coneix la flaca...

Veuhem; jo no tinch cap tara *gràcia á Deu*; però soch una mica tafaner. M'agrada sapiguer las cosas y parlarne ab els companys ó ab el primer que'm ve á ma, cuan he acabat la tasca. Es una dèria com cualsevulga altra. Però com que sempre miro de no fer mal á ningú ab las mevas tafaneries, no m'enfado si m'ho retreuhem y s'en riuhem; y molt menos havia d'enfadarme aquet cop ab un senyor que m'aprecia tant y volia donarme feyna.

Jo li vaig anar seguint la beta y rient, rient, varem quedar entesos. Al endemà demati, vaig

carretejar els meus trastets cap á la nova estada y aquí m'estich. Cada setmana, si Deu vol, me trobaran assegut á l'entrada com un porter de casa bona. Però aixís com aquets, per pocas patillas que gassin están mes sérios y enrabanats que'l porrer de la Catedral un dia de professó, un servidor te un natural més senzill: m'agrada ferla petar ab tothóm: no'm faig veure encara que porti á la gorra un galó d'or, que'l taberner del cantó m'ha dit, qu'al menos valia deu pesetas.

Ab aixó, ja ho saben; sempre qu'estiguin de platxeria y vulguin una mica de conversa, vinguin y'ls hi contaré tot lo que's digui de nou. Per cert que, com ara no puch deixar la porteria, he concertat un pobre diablet forsa espabilat que's trobava sense feyna, per durme las novas bonas y amanidas: jo no faré més que posarhi la salsa. Me sembla qu'estaran ben servits.

Ara no s'espantin per lo que'ls hi he dit del diable. És un infelis qu'al infern van despatxarlo per massa bona persona: poden estar tranquils.

Ah! si algún dia'ls amohino ab la meva xarremeca, passin de llarch sense escoltarme; no tinguin por que m'enfadi. De totas maneras, jo ja miraré de ferme agradós y no atabalarlos, per no perdre la plassa, que'm doldria molt. Hi estich com el peix á l'aygua.

No més me sab greu una cosa; no haverhi entrat avans, perque'ls hi hauria pogut enviar la *décima*.

Que hi farém! Un'altra vegada será si á Deu plau.

Els hi desitja una bona entrada de sigle el seu servidor y porter

JOSEPH PIULA.

31 de Desembre del 1900.

Els Reys.

I

El cel es blau,—la lluna clara,
la neu s'extén—per l'ampla plana
y en l'Orient
brilla una estrella
divinament...

Es la estrella dels tres Reys
qu'arriban vestits de somni;

es la estrella dels tres Reys
qu'avansan damunt la neu...

Ab l'ample front coronat,
avansan ab magestat
voltats de camells y patjes
y tresors enlluhernadors...
Y deixan per tot hont passan
un rastre de resplandors...

II

Que dolsament—s'han extremit
els infants!...
Que dolsament—han presentit
que á mitja nit
han arribat
els Reys hermosos
á la ciutat!...

Han arribat seriosos
ab son acompanyament
y han deixat en cada casa
part del seu tresor inmens...

En las casas dels infants
las joguinas somniadas,
en las casas dels més grans
las ilusions desitjadas...

Y per tot arreu
lo que'ls demanavan,
y per tot arreu
somnia y esperansas!

III

S'aixeca'l sol—hermosament
per sobre'l mar
y altra vegada—torna á la vida
la gran ciutat...
Torna á la vida,—joyosament,
esgallengera,
com si en mitj de l'hivern
s'hagués esbadellat la primavera!...

Y comensan vells y joves
á fruir llur gran tresor;
qui malgastant esperansas,
qui desflorant ilusions...

Peró vé que tot ho acaban
perque tot ho fon'el temps,
y alashoras de nou cercan
la estrella que guía als Reys...

.....
.....
Y l'estrella desitjada
á voltas no's veu may més!

ANGEL MONTANYA.

Somni de Janer.

Mes congelat, mes de las blancors puríssimas, fes brillar, espléndidament, la esperança de l'anyorada Primavera qu'engendras; fes ta arribada, ab una renglera ben llarga de días enlluhernadors, de cel blau y postas serenas que portin el pensament endevant... á somniar ab una verge florida del temps que ja s'acosta. Si aixís ho fas, jo't beneheixo, com l'espós enamorat á la seva dona, al esperar d'ella un caparró aixerit, d'ulls blaus y galtes tovas...

Aqueixa esperança volém de tú. Si rius riuran nostras ánimas, ab un riure tot estimació y agrahiment, y al véurer la verdor escanyada de las planas tristas y el color fret del semonta pelat, alsarém els ulls al cel, y al contemplarlo, ab una blavor ja més viva... inundat de llum ja més enlluhernadora, oferirém nostre amor á Natura generosa y ab ella á Deu, convensuts ab tota l'ánima, de que ja ve'l temps regalat, el maig de flors qu'ara germinan, els días llarchs de matins frescos y tardes reposadas, els vols sorollosos d'aurenetas, que potser desde altrás regions ja pensan en tornar... y que vindrán

cuan el sol entri per tot, y las terras, conreuhadas despedeixin olor de Primavera.

LEOPOLD NEGRE.

Als Reys.

¡Oh Reys d'Orient... somni daurat de ma infantesa, feu vostra entrada ben quieta... No'm desvetlleu ab vostras músicas y cabalgatas enlluhernadoras... Al enfilat el meu carrer, passeu de llarch... ben depressa per devant del balcó ahont en millors días hi abocava joguinas pera fer content al fill del meu cor, que frisava per veure vostras generosas magestats... No hi deixeu res... ja no'l tinch!...

Aneu á despertar als demés nens que ab ansia us esperan y que al rompre'l día, saltironejant plens de goig, rebrán vostres presents espléndits; aneu á posalshi més ilusions ab vostras divinas armonias... deixeu-me sol... Jo ab la celístia que raja de las estrellas, ja'n tinch prou per véurel á n'ell entre la lluminor blavosa y enviarli, si no petons, un recort, una llágrima, algún *Parc nostre*...

AGUSTÍ CULILLA Y GIL.

Nits de Reys.

¡Qué n'evocan de recorts
las nits de Reys!...
Cuan felis es l'ignocéncia;
com passa'l temps.

—

Sedench de goig ploro, ploro
veyent els nens,
qu'encara no ha sortit l'auba,
sens teme'l fret
corran al balcó joyosos,
saltan contents
mirant per entre las ayguas
que'l vidre ha fet,
si'is Reys enguany sens distreures
pensan ab ells.
Jo també com ells ho feya;
¡quin goig, quin pler
totas las horas sentia
per veure'ls Reys!
Una nit en somnoléncia
recordo bé,
que vegí una llum claríssima,
y un remor lleu

s'apropava de ma cambra...
¡oh, si, eran ells!
Y veyá las valls y arbredas
plenas de neu
y á ma espona contemplantme
tres cavallers
qu'als vassalls davan joguinas,
perque entorn meu
las possessin, per deixarme
del tot content.
La fredor del gel que queya
poch á poquet,
ab éxtasis no'l sentia,
¡qu'etava bé!
mes ¡ay! ni'm gosaba móurer
en mitj de tan bé de Deu.

—

¡Que n'evocan de recorts
las nits de Reys!...
Cuán felis es l'ignocéncia
Cóm passa'l temps!

FLORENCI CORNET COLOMER.

ALEGORIA DE REYS

Desde París.

(DE NOSTRE CORRESPONSAL LITERARI)

Els parisiens fidels á la tradició han celebrat alegrement *le Noël*. Tota la nit, en diversos punts de la capital, en els restaurants, com entre la familia, han sigut menjats religiosament el gall ó l'ánech farsits ab trufas ó ab castanyas y també ab salsitxas.

Un aficionat á l'estadística calcula que'ls parisiens s'han menjat uns dos kilòmetros de «boudin».

Al costat de la multitut que's diverteix en la nit de Nadal hi ha la multitut que prega. La missa del gall ha tingut sos fidels y algunas iglesias han sigut invadidas ab molta anticipació pe'ls amants de la música sacra; no es tot brometa com en moltes iglesias de Barcelona.

A Sant Eustaqui ha sigut executada una hermosa missa baix la direcció de Steeman; y el «Jesús», de Gounod, y el «Noël», de Adam, han tingut per intérpretes M. Rolla, de l'Opera, y Bouveil. Al «Sagrat Cor», de Montmartre, els nens han cantat el «Venez divin Messé». Han sigut, en fi, cantadas grans misas en «Notre Dame», «Saint Sulpice», «Saint Philippe de Roule» y la «Madelaine», ahont s'ha executat la missa de «Saint Rémy», de Teodor Dubois. Arreu bona música y reculliment al cor.

No s'enterra aquí tota l'emoció cristiana en l'estómach com en un pahís *de cuyo nombre no quiero acordarme* y qu'es el *más católico del mundo*.

* *

Al mitj de la llarga fira que fent denteta á la quitxalla s'ha extés, entre altres llochs, en els *boulevards* centrals, cridava l'atenció sentimentalment una barraqueta ostentant el pabelló transvaliá, que també oferia'l regalet pe'ls nens.

La imaginació se las ha pensadas totas pera assortir els menuts capritxos. En aquesta manifestació gaya d'homenatge á l'ignoecencia, entre'ls fruïts gentils de l'*Arbre de Noël* n'he vist un en dita parada, allá en el *Boulevard des Italiens*, entre la *rue* de Taitbout y la d'Helder, qu'es sens dupte dels més humans y més intencionats regalos pera aquestos infants de París, que tot sovint s'esbatussan jugant á *inglesos y boers* otorgant graciosament la pallissa als primers, y siguiu dit de passo que d'*inglés* ningú'n vol fer sense sometres á n'alló del «*poma midora que'n salla la torra, etc.*» ¡Que se'n senten després aquetsinglesets de *guardarropia*, tot just s'ha obert el foch «*Au brigand!*» «*Au voleur!*» «*A bas l'Angleterre!*»... Y... á terra l'*inglés*, cametas enlayre, ab feridas á la brusa ó als pantalons.

Per aixó la policia no apaga'l cigarro corrent á excusar una reclamació diplomática.

Pobres infants fi de sigle que ab las transparéncias de sos jochs mostran als cors grans els mars de sanch d'una guerra inúcia, la viuda del patrici plorosa, la masia cremada, l'ombra de la Mort, l'orfanesa d'aquells petits als qui els reys de la terra han abandonat y als qui'ls reys del idealisme infantil no durán res perque s'han gastat els cuartos en enginys de guerra contra l'invasor de la patria.

Donchs, com deya, una multitut compacta s'atura-ba enfront la barraca de fira. El retrato del president Krüger dintre'l march de banderas boers presidia la venda.

Alli's venia un llibret ilustringat, destinat als nens francesos en profit de las desgraciadas maynadetas de las repúblicas sud-africanas.

Aixís els petits francesos socorrerán als petits y desgraciats boers tot fullejant el llibre, fruït de l'*Arbre de Noël*.

Després d'aixó sí que'l «*poma midora*» haurá d'anar ab tota legalitat, perque no's trobará un inglés pera un remey.

* *

Els diaris espanyols nos donan tots els *permenors* é indrets d'hont han caygut els premis de la «Loteria Nacional», especialment la filiació de «La Grossa».

Bescantan els noms y apellidos, ofici y benefici dels agraciats, grans y petits, ab detalls y detallets respecte á la distribució ben pesada que la Fortuna ha fet del seu pá.

En un pahís (diguemli pahís) de somia truytas, hont fá y desfá aquella filosofia a'«*Humorada*» d'en Campoamor, alló de

*«La gran casualidad, madre fecunda
de todos los sucesos de la tierra...»*

en que tot s'espera del atzar, tant que un príncep carlí's posi'l morrió simbólich (res més que simbólich) d'en Sagasta, com l'adveniment de la moneda, l'ésser rich, desconfiant del treball sempre, se comprenen las emocións que encén en els més empedernits la rifa (rifada aniria millor) de Nadal.

Crech, no obstant, que'ls diaris ne fan un grá massa y que en lloch de las peripécias d'un joch nos descriuhen els síntomas d'una malaltia.

Llegir els que arriban de Madrid es una delicia. Vos enteran de que á Barcelona «*las Ramblas están animadissimas, llenas de gente que se para ante las pizarras de los periódicos, donde van apareciendo los números premiados*», y us enterneixen contantvos que un senyor que's creya haber tret s'ha desesperat: «*Su desesperación ha sido grande al enterarse de la decepción.*»

Un altre, aquest de Valencia, «*dice que participará al pueblo la fausta noticia á toque de corneta...*» perque ha tret 2.000 duros; y pera fer *pendant*, aquesta noticiassa: «*Ha causado gran desencanto el saberse que el gordo ha tocado fuera de Alicante.*» Aixó perque la «Correspondencia de Alicante» que's deu fer tirar las cartas, els havia ficat als pobres alicantins l'idea del *gordo*, *terminando «su articulo»* d'aquesta manera: «*Seria hermoso que pudiéramos añadir el nombre de Alicante al cerrar el siglo.*» Y alló de «*el júbilo aumenta al saberse la noticia*» y «*el pueblo presenta el bullicio de un día festivo*» ahont ho deixém? Si hasta «*el servicio telegráfico ha sido extraordinario cumpliendo todo el personal con gran celo.*»

Enterantse d'aquest pintoresch *relato* un se representa á tota aquella nació «indivisible», «una», «inconsutil», etc.... (no'm recordo com ho deya, tan ben dit, en Castelar), suspesa de las solucions de lo desconegut. Per aixó deya un francés, parlant de la

loteria aqueixa: «Voilà la régénération d'Espagne».

Un dia, á propòsit de lladres, retreuen Extremadura; un altre, á propòsit de tontos, nos hi allistan á tots.

Sort que'l mal, á Catalunya, no deu ésser tan fondo.

Hi ha encara molta gent que comprén la pobresa ab grandesa d'ànima, sense necessitat de procedir com tres nebots d'un *lio* anglés, que no han volgut 100.000 franchs per *barba* que'ls deixá aquell al morir, en rahó de que constituíen una fortuna guanyada en la fabricació de begudas alcohòliques.

De renunciar aixís á las ventatjas de la fortuna n'hi ha pera que'ls moralistas cataloguin una nova virtut.

No pretenguém tant; ni *menos* el modernisme d'un americá qu'ha abandonat els seus sachs de dollars, retirantse á un islot, prop de Nova-York, ahont sense arquitectos ni manobras s'ha construít la corresponent barraqueta pera viure, en companyia de sos llibres y artefactes de cassa, una vida idealment ditxosa.

Assegut vora l'aygua á la tarde, contempla de lluny la boyra espessa que li recorda la febra de la gran ciutat y aquellas paraulas de Lucreci:

«¡Pobras ánimas humanas, cors cegos que passeu el temps que vos es permés viure, tot en tals tenebras y en tals perills!»

ALFONS M.ª PARÉS.

Paris, 27 Desembre, 1900

SANT ANDREU DE PALOMAR.—Sa naturalesa local, Historia civil, religiosa, social y biografia dels andreuhenchs mes importants, per Joan Clapés y Corbera. —1900.

Ab un volúm de més de 300 páginas el jove escriptor Clapés y Corbera ens presenta tota l'història de son poble y ho fa com á bon fill ab un cuydado y afecte grans, mostrantse en alguns indrets un xich massa apassionat al jutjar certs fets, y per cert que aixó no deixa de malejar la seva obra que, com á feyna d'historiayre, tindria d'ésser, justa, sencera y lleal. Mes aixó es en sa part més mínima, entreventshi per tots indrets el novell poeta fantasiant cuan cal serenitat y aplóm. Bé, molt bé que al parlar de fills ilustres se deixi portar per una ratxada d'inspiració com justament y ab acert ho fa al presentar á son coterráni Pons y Gallarza, que á més d'ésser un bon poblatá era un excel·lent fill de Catalunya. á la que ha donat, per cert, molts jorns de gloria. De tota manera'l fill de la població trobará en l'obra d'en Clapés un pou de datos, molts dels que son comuns als pobles del entorn y fins á Catalunya en general; però res hi fá. ¡Valdement que cada població tingues un cronista com Sant Andreu! puix coadjuva-

rian á la formació de la Historia general de la Pátria; encara que's troba mancada de concisió sobrant un devassall de trossos que haguera pogut l'autor emprar en criticar, analizar y comparar els fets generals sens que hagués hagut de resultar tant secament obra de mer narrador, que ja de si es prou meritoria, sinó judiciosa comparativament.

Sobre la certesa de certs fets, no'n parlarem pas ja qu'es feyna que no entra en nosaltres, sols dirém que narra bé y fàcilment y ha adoptat un método y ordre, en l'exposició de matèrias, ben recomanable y encertat, per lo que'n felicitem coralmnt al senyor Clapés y Corbera, á qui encoratjém pera obras sucesivas. El coneixém prou com á regular poeta, encara que no s'ha marcat caràcter ó via pròpia; però es jove y ple de fé y aixó es el tot. Fé y joventut cal pera assolir nostres ideals ó propòsits.

A. B. Y P.

LICEU.—Vaja, que més li hauria valgut al senyor Bernis ensopegar ab un parell de Palets cada quinzena que fer ensajar misteriosament óperas buydas com *l'Iris*. Y dihém que li hauria valgut més per la part de taquilla, ara artísticament no arribém á dir tant. Lo que sí podém assegurar es que la nova partitura d'en Mascagni no ha entusiasmát ni molt menos, ans pel contrari, ha refredat als concorrents al gran teatro, tant es aixís que en la segona representació'm deya un vehí d'assiento:

—*L'Iris* té molts colors, però'n destaca un, sobre tot, que'm sembla que al empressari no li agrada gayre...

—Quin?

—El blau.

Els principals intérpretes, la Storchio y en Garbín, salvaren l'obra d'un total enfonzament. ¡Lo qu'es triar dos artistes que tinguin simpatias entre'l públich! ¡Qué ni ha de vivir y *trastienda!*

Es lo que algú s'haurá dit: L'obra no agradará, però's respectará als debutants.

ROMEA.—¿La novedat de la setmana? Donchs una ignocentada qu'entretingué al públich, desitjós durant la nit del 28 de desembre de que, sigui com sigui, se'l fassi riurer ab agudesas més ó menos ben trobadas; la cuestió es passar aquell vespre divertit, y en aquest cas, va sortirne bastant satisfet el que assistí en aquest teatro. La pensada de convertir el s'ynet d'en Vilanova *L'ase del hortolá* en sátira política contra'ls cacos británichs, fent alusions á la guerra anglo boer, ens demostrá qu'encara hi ha qui sempre's lleva de bon humor per empescarse *novedats sensacionals*.

NOVEDATS.—

Res de nou fins avuy, ¡es tot un cas!
¿cuán s'estrena algun'obra, amich Borrás?

TÍVOLI.—D'aquí nou días ja no hi veurém fer equilibris gimnástichs, ni ens sabrá greu que aquella pobre xicota boer se mulli la roba, sinó que podrém aplaudirhi obras literarias y sentirhi música de la terra, gracias á l'empenta d'en Niubó y en Morera, qu'ells son els promovedors de que hagi sigut un fet la constitució del teatro lirich catalá.

Tan debó logressin arrelar el género, que tots els hi agrahiriam la iniciativa.

CLAR Y NET.

L'orgull d'en Boixeda

Ab el trahút de l'aplech no va adonarse'n pas l'hereu Boixeda que'l xich del Brachs li fes traveta y ensibornés á la jovenalla de Carós perque'l fessin paborde. Ab tot y aixó, quelcóm se'n maliciava; però com que l'orgull lo duya enecat creyentse acobladas á son entorn totas las simpatías del poble, y més encara las dels sufraganis de Sescorts, qu'es ahont més esclatan sos cabals, no li donava cap mal temps de res, ni havia fet parlar ab ningú, esperant ara vansara que'l senyor Rector y'l Batlle'l cridessin en plé consell, preparantlo á rébrer el cop solemne'l prop diumenge, cuan lo tirarfan trona avall ab tots els ets y uts; y no creya ferse mal en aytal cayguda, perque suposava ab tota seguretat que'l ferveria la gentada, ab tot y créurers tñdrer algún ofés; mes, aquest fora sols entre la jovenalla. Veus aquí l'hereu Boixeda ab aytal castell enlayre, fent vía cap al poble ab pas lleu y entretingut, fent per manera que l'atrapessin dos estols de jovenetas que, passant pel serrat del Sulich, havia vist eixir del Santuari, ahont s'hi acabava per moments l'animació propia d'una festa tan galana com l'aplech del Coll d'Osor. Mes, adonantse que avansava molt, y ellas encara no's sentían pujar la costa del Burniol, determiná reposar á la Pedrassa dels Esqueys. Allá respirá delitós la flayre que lleansan tants y tants matolls de romaní y farigola com ostenta la montanya. Ab las mans aplacadas á llurs galtas contemplá gojós y rioler tota la Guillería; al bell devant veyá la plana de la Salut pérdrers ran d'Olot, tenint per fons el Pirineu boyrós; cap á la dreta contemplava l'Ampurdá y la terra gironina confonentse ab la mar blavenca que lluhía festosa; á l'esquerra els espadats de Sany Vancells, deixant ovirar, florida ab topecelas, la plana de Vich

decantant-se un xich més fitá'l Montseny, Viladrau, Espineuvas y Cerdans á llur falda y á sota seu, que casi ho tocava, la terra verge de Carós y Susqueda, galana, selvatge, atractiva y plena per ell de recorts y encants falaguers; orgullós se la mirava, puig que la major part d'ella, l' tros més enboscat y el més aquintanat que verdejava ab la posta del Sol, ostenta las fitas gravadas ab el seu nom; y's deya:— L'hereu Boixeda que pera anar de Carós, al Coll y Osor no ha de trepitjar terra que no sia seva, ¿ha de duptar un sol instant que'l fassin paborde de enguany? Ni parlarne més; á la plassa del poble no hi mancaré pas ab la Tresona á fer las Llestas y'l ballet y a qui no agradi que no s'ho miri. Aixó piá seria bonich que al darrer any de fadrinatje no pogués rumbejar la bandera y la xapal—Aquestas y altres semblants reflexions se feya'l galán minyó cuan tot d'un plegat l'aixordaven las solemnes y grossas riallas de las xamosas donzellas que acabavan d'assolir la pujada del Burniol; al véurel totas plegaren la gatzara y's posaren veimellas com las cireretas d'arbós que engalanavan els encontorns. Al alsar son cap y trobárselas devant s'aixecá d'una revolada y apariantse la manta y'l corbatí que se li havia masegat, engrapa'l garrot de tortelatge y posántselshi al devant els digué:

—¡Reira de bet! Si no us pesa ma companyia seguiré'l vostre camí y us faré de guarda de honor. —Lo que toca á nosaltres ja'ls sabém prou guardar; pel demés, pots preguntarho á la rossa del Clascar; á ella podria molt ben ser que li convingués aytal companyia. Si aixó'ns hagués plagut ray, eixint del aplech tots els fadrins ens feyan prou rotllo. Altra-ment no som del teu bras.—

Aixó li respongué una d'espigada, ab tal firmesa y serietat que'l minyó feu via sol sense ganas de seguir aquells dos esbarts de poncellas que joyosas y covant quiscuna una esperansa en son cor, feyan via al poble, deixant al minyó pensatiu, planyentse d'haver perdut el temps espeiantlas a la Pedrassa cels Esquacs, cuan ja horas ha que podria haver arribat a sa casa y tirar plans per la futura elecció de paborde. Ja s'havían perdut al lluny las conversas animadas de las vistosas pagesetas y una boyra lleugera cobria l'afrau, cuan el minyó determina agafar la dressera a fi de arribar més d'hora á joch. Passava per Pla Llavort cuan la campana de Susqueda brandava l'oració de la nit, que mormolá genoll en terra l'hereuet Boixeda, rodolantli una llágrima de despit, que com conquilla á la peria, recullí una fulla de castanyer.

A missa matinal no hi mancava ni un feligrés

aquell diumenge; tret del Quitllo del Hostal y la Llorensona del Colomarot, que ja no's movían pas de casa per lo vells y xacrosos, tots els vehins de Carós restavan quiets y silenciosos sota aquella volta de canó reveilida y negrosa pel decurs del temps. Segufan devots y consirosos el Sant Sacrifici, pre- gayres, esgranant devant del Rey de Cel y terra aquells místichs clams, capassos ells sols de moure la misericórdia d'un Deu. De tant en tant algún estossech seguit d'altre y altre trencava aquella quietut que deixava enténdier prou las paraulas del celebrant que anava de las festas, ab l'alba de punta y la casulla encrostada d'or.

De sopte's gira de cara al poble, trayentse'l manible y assegurantse'l boneto de punxaguts extrems que acabava d'allargarli l'escola; s'apropa á la barana que separa al presbiteri del poble y mentres clohía la capseta de las ulleras y's treya, per sota la casulla, el mocador de cuadros blaus y blanchs disposantse á endressar la paraula a'n aquell remat manyach, un moviment general produí un rebombori; els uns per asséuers, altres per cambiar de posa, á fi tots de no deixar escapar ni una paraula del sermonet que de costúm y manament els feya'l vellet Rector. Además que'n aquell dia's publicarian á la trona'ls noms dels pabordes pe'l vinent aplech y per administrar tot l'any la Confraria de la Verge.

Un cop exposat l'Evangelí del día ab la senzille- sa que mana l'Iglesia, obí'l ritual y iragué un paperet que llegí en alta veu:

En nom del Pare, del Fill y del Esperit Sant, «per acort y manament del consell civil, presidit pe'l Batlle y del Eclesiástich, presidit per mí, quedan nombrats pabordes per enguany, en Martí del Brachs y la Mariona del Ribó. Deu y la Verge els dongan llum per administrar ab deguda justicia y acert pera satisfacció meva y del poble».

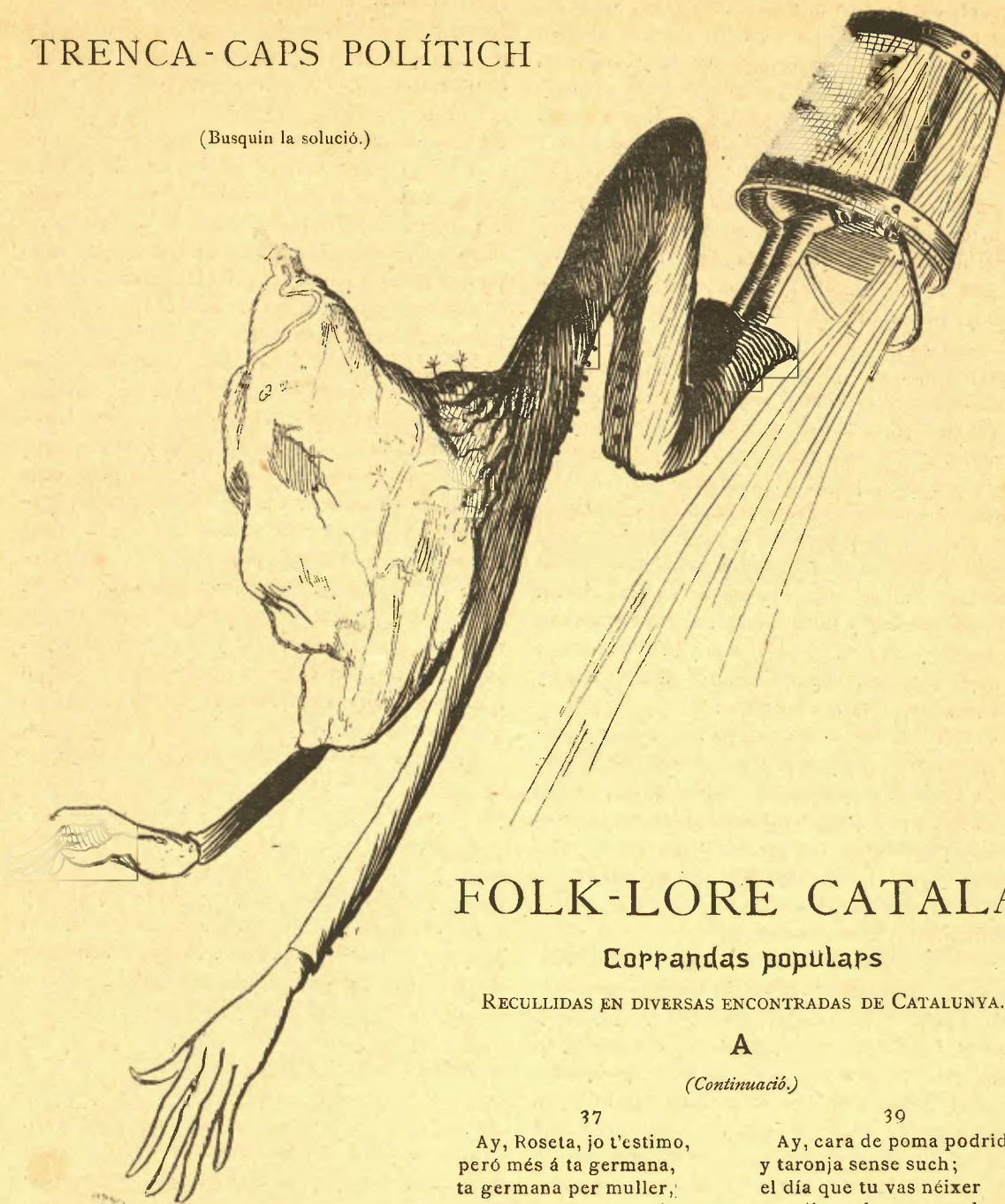
Al temps de tornarse á ficar el mocador y la capseta de las ulleras a la butxaca y entornarsen al altar se produí un xiuxieig viu y general que pará de sopte al resseguir la Missa el vellet ministre de Deu.

L'hereu Boixeda's recargolava de rábia y despit en el seu banch; y sens dupte presentint continua- da distracció en lo seguit de la Missa, s'alsá dispo- santse á marxar després d'haver dirigit una mirada amensadora al xich del Brachs que triomfant, y voltat dels seus companys, no cabia en pell.

Era la primera vegada que's veyá humillat el vis- tos hereu, y á fe que ho fou en mala época, puig á ben segur que aplassa'l casament y tot, confiant en altre any poguer rumbejar la bandera y la xapa allar- gantse una mica més son fadrinatje felis y fatxender.

TRENCA - CAPS POLÍTICH

(Busquin la solució.)

FOLK-LORE CATALA

Corrandas populars

RECELLIDAS EN DIVERSAS ENCONTRADAS DE CATALUNYA.

A

(Continuació.)

37

Ay, Roseta, jo t'estimo,
peró més á ta germana,
ta germana per muller,
tu, Roseta, per cunyada.

(Martorell)

38

Ay, si jo fos aureneta,
aureneta del estiu,
al quarto de tu, nineta,
jo hi vindria á fer el niu.

(Martorell)

(Seguirán.)

39

Ay, cara de poma podrida
y taronja sense such;
el dia que tu vas néixer
va néixer el nostre ruch.

(Esparraguera)

40

Amor meu, menja y treballa,
no visquis tan afligit;
si no'm pots comprá arrecadas
compram una anell pe'l dit.

(Collbató)

GENERAL GINESTÁ PUNSET.

PRIMER CERTAMEN LITERARI-MUSICAL

de Catalunya Artística

Composicions rebudas.

(CONTINUACIÓ.)

LITERARIAS:

66. **Lo senyor Gimenez** (Monólech): sense lema. — 67. **Jovenívolas**: lema: *Prop de mos amors vola non cor, vola* (Rubió y Ors). — 68. **¡Mal' ànima!** (Bosqueig dramàtic): sense lema. — 69. **Lo cant del amor**: lema: *Fantasia*. — 70. **La setmanada del obrer** (Monólech dramàtic): lema: *¡May més!* — 71. **La santa Caritat**: lema: *Misericordia*. — 72. **Un tipo**: lema: *Fa hi estich acostumat*. — 73. **Balada**: sense lema. — 74. **La espigolera**: lema: *Apunte*. — 75. **La pedregada**: lema: *Malehida*. — 76. **Memòrias d'un esqueleto**: lema: *R. I. P.*

MUSICALS:

15. **Lo filador d'or**: lema: *Esperansa*. — 16. **Lo plany d'un bort**: lema: *Pi era cuan naixí, cuan mort, fusta*. — 17. **Non... Non...**: lema: *¡Com dorm!* — 18. **La pastoreta**: lema: *Vinch de montanya*. — 19. **L'aplech de Farnés**: lema: *Las alsinas balladoras prou la veuhen puntejar*, etc. — 20. **Despedida** (melodía): lema: *¡Adeu Amor!* — 21. **Serenata de mosquit**: lema: *Amor*. — 22. **L'enamorado**: lema: *D'anyorament*. — 23. **Sardana**: lema: *Ayre fresch*. — 24. **Missatge ra d'amor**: lema: *¡No té'n oblidis, no!*

Noticias.

NOSTRAS MILLORAS

Al entrar en el SEGÓN ANY de nostra publicació, hem volgut correspondrer d'una manera visible al favor que'ns ha dispensat el públich acullint ab simpatia y fins ab entusiasme el nostre setmanari.

En bona fé no creyam, y sincerament ho confessém, que al llensarnos á la publicitat la vigília del Corpus del any finit, trobesim tan ben disposats á obrirnos els brassos als amants y conreuhadors de las lletres y de las arts, com també als indiferents que compran un periódich per curiositat. Mes així ocorregué. D'aquell día ensá hem anat en augment. CATALUNYA ARTÍSTICA ha lograt en mitj any d'existència colocalse á una altura relativa d'importància; ha lograt també obrirse mercat fora de Catalunya, en

las Repúblicas del Brasil y l'Argentina, á París, á Cuba, y en algunas de las Islas Balears, y aixó ens ha omplert de satisfacció y esperansa, encoratjantnos á prosseguir.

Estém convensuts de que molts deficièncias se'ns haurán notat, però consti que sempre han sigut produhidas contra'l nostre bon desitj. Per xó volém suplirlas, per xó treballém pera oferir encara á nostres favoreixedors, milloras més vistosas, d'aquellas que'ns coloquin al nivell de las publicacions econòmicas de més renóm e importància.

Creyéem que nostres favoreixedors rebrán ab gust la edició de la preciosa novela trahida expressament pera nosaltres,

LLUYTA DOMÉSTICA

una de las bonas de la literatura alemanya, y qu'es la primera de la série que tenim en preparació. N'hi ha d'Alexandre Dumas, d'Eugeni Müller, d'Elías Berthet, y altres eminentes novelistas estrangers y algunas de no menys reputats escriptors de Catalunya. Tot anirà venint.

Seguirém publicant en la forma de sempre'l folletí d'obras teatrals; dintre dos números s'acabarà'l popular drama

LO FULL DE PAPER

comensant immediatament el *regalo* d'una de las novas produccions escénicas que tenim en cartera.

Segurs estém, donchs, de que'l públich veurá en las presents milloras que, en efecte, li havém complert nostras bonas promesas sense acudir al reclam exagerat, perque nosaltres som de parer: que més val prometre poch y oferir tant com se puga.

¡Avant sempre!

* *

CATALUNYA ARTÍSTICA desitja á sos llegidors una felís continuació d'any y llarga vida, pera poguer veurer el sigle nou en que la donará.

* *

Per excés de material aplessém fins al número vinent la ressenya del concert y repartició de premis que tingué lloch la nit del dilluns en el saló de descans del Liceu.

* *

La comedia *La germana gran*, s'entregará encuadernada á tots els que presentin en l'Administració de CATALUNYA ARTÍSTICA els folletins en bon estat, mitjansant l'import de 10 céntims.

* *

Hem vist el cartell dels Jochs Florals d'enguany

y francament, el trobém escanyolit; pobre de premis. ¡4 premis extraordinaris!

¿Cóm es que s'han determinat á ensenyar l'aurella alguns dels donants en anys anteriors? ¿Qué han de dir per fora cuan vegin un cartell tan migrat?

¡Tots uns Jochs de la importància de Barcelona! Es ben trist que la Poesía hagi de pagar puntillos y escrúpuls que á res conduheixen.

¿Vritat, senyor Pi y Margall?

*
**

El número present ha sortit ab retrás, degut á un entrebanch d'última hora.

Cuan se cambia de casa, ja se sab, sempre's pert alguna pessa.

Pregué a nostres llegidors dispensin aquesta contrarietat.

*
**

En Roberts á Gibraltar en un discurs que va fer abogá per... la pau universal, sense recordarse de que la guerra inglesa contra'ls boers va comensar l'endemá del congrés de la Pau que tingué lloch a La Haya...

¡Quín cinisme el d'en Roberts!

Las tarjetas.

XARADA

Per dar-me un xiquet de llustre
y pera seguir la beta
de la moda, vaig anar
l'altre dia hu certa imprenta
acompanyat de vuytanta
cuatre céntims de pesseta.

Una cinch-cuart colecció
de tarjetas vareig veure
y'n vareig encarregar
un centenar de pesseta
en las cualls poch més ó menos
s'hi llegian eixas lletras:

J. STARAMSA

desitja á vosté

UN FELIS ANY NOU

Un cop las vareig tenir
vaig pensar, ab dos-cuart feyna
n'enviarás á tothóm

que figuri una miqueta
dintre la ciencia y las arts,
á tots els millors poetas
y á tots els grans personatjes
que hi han en aquesta terra,
y aixís ab sols quatre rals
devant de tots presumeixes.

Mes, cuan jo tot disposat
ho tenia, se'm presenta
un amich, y'm fa present
que pera enviar tals tarjetas
per l'interior me'n faré
de cada una una perreta
y'm costarán totas juntas
cinch ó sis ó set pessetas.

Comprench la rahó que tres
y comprench també que aquestas
pessetas puch empearlas
ab cosas millors... pel ventre;
decideixo no enviarne
y sols dos ó tres dotzenas
repartirne entre'l vehinat
ó siga á ca'l fil y betas,
á ca'l tot, á l'adroguer,
al barber, á la taberna
y algún altre: al fi y al cap
farán el mateix efecte.

Y no'm vaig equivocar;
al endemá vareig veure
pel carré y letas á trossos
totas aquellas tarjetas
que jo havia repartit,
cayentme l'ànima á terra;
per lo que vareig jurar
cap més any fer tals finesas.

J. STARAMSA

Soluciones als del número passat.

Xarada: Políticas.

Geroglífichs comprimits: La Garriga. — Lloret. —
Notari. — Deu sobre tot.

Joseph Costa: Queda complascut. El seu modo d'obrar es lloable. — X. Zengotila Bayona: La seva constància el fa mereixedor d'un sacrifici per part meva; li publicaré alguna cosa, adobantli la forma. L'últim article arribá tart. — Joan Güell y Ferrer: Potser aprofiti un parell de las «Cosas». — J. C. M.: El treballat d'avuy m'agrada. — Pere Palá y Puig: Es ripiosa. — Pere d'Arbués: Comensi cuan vulgui, pero li adverteixo que després no fassi'l plaga. Ha d'esser constant. — S. Munrás: Rebut. — J. Aymá Ayala: Ja li contestaré ab més calma. — Joan Vesall Avens: La poesia está mal rimada. De lo demás pot enterarsen per la coberta del periódich.

Fidel Giró, impresor. — Carrer Valencia, 311, Barcelona.